

תרבות ואמנות

מטפל בדרכו הייחודית וההומוריסטית, במפעל הזיכרון וההנצחה בכלל, ובאתוס ההנצחה והגבורה בקיבוץ בפרט. עבודות של שחר מרקוס, ב"דנה גלריה לאמנות", ביד-מרדכי

כאילו נלחם מול עצמו בעת יצירת העבודה. אל כל המרכיבים האלה יתווסף בהמשך מיצב שיורכב מבובות הקרטון ששימשו בצילוי מים. מרקוס מטפל באומץ ובהומור במשמעותו של מפעל ההנצחה ובהתמסרות אליו, בהש"טחתן של דמויות הגיבורים בתהליך הפיכתם לסמלים, במערך הכוחות בין הדמויות השטוחות לבין הדמויות בשר ודם, ובהתמודדותם של החיים עם המיתוס שהותירו המתים. הצגת הפרויקט הטעון, במקום שהיה וממשיך להיות חלק ממפעל ההנצחה הזה, הופך אותו לרלוונטי במיוחד, וטוען אותו ברקויות נוספות.

ציפי סגל

קפה ספרותי

אלתרמן בברעם

עוד ערב קסום של "קפה ספרותי" התקיים לאחרונה, והפעם במוזיאון בר-דוד בברעם

מוזיאון בר-דוד לאמנות ויודאיקה בברעם, הצטרף לאחרונה ליוזמה המבורכת של "קפה ספרותי", שמובילה רונית יהל (מעייין-ברוך), והפיק ערב מרשים לזכרו של המשורר נתן אלתרמן, שאשתקד מלאו 100 שנים להולדתו. בערב הציגו שמונה חברים משלנו משירי אלתרמן, כל אחד שיר שיש לו משמעות מיוחדת עבורו, ובין שיר לשיר הפליאה בשירה ונגינה להקת "נהגי הפרידות" שהקים תלם חורין (איילת-השחר).

לם השנייה, או מימי קום המדינה. בוכות הקר"טון השטוחות, שצולמו בתנוחות שונות, נשתלו בתוך אתרי ההנצחה בקיבוץ, כשהן עסוקות בפעולות שונות: מירוק הבונקר שבו חי ונהרג מרדכי אנילביץ', טיפוח האנדרטה שלו, עמידה איתנה מול טנק מצרי, מאלה שנותרו בקיבוץ, והתמודדות מול "חיילים מצריים" עשויים ברזל, באתר שיחזור הקרב בתש"ח. בעבודת הווידיאו נראה האמן מטפס על פסלו של אנילביץ', רוחץ ומסבן את גופו בתנועות איטיות, כמו מבקש להאדיר את הפסל ולרענן את מיתוס הגבורה שהוא מייצג. בעבודת וידיאו נוספת משחק האמן משחקי מלחמה בשרה הקרב, מול דמויות שטוחות בדמותו הוא, של חיילים מצריים מברזל,

תערוכה

האמנות מוצגת במקום בו נוצרה

תערוכה חדשה של שחר מרקוס, נפתחה לפני כשבועיים ב"דנה גלריה לאמנות", בקיבוץ יד-מרדכי

"פועל ההנצחה" הוא פרויקט אמנותי חדש שיצר שחר מרקוס בקיבוץ יד-מרדכי, במיוחד עבור "דנה גלריה לאמנות", ומוצג בה החל משבת, ה-18 ביוני (אוצרת: רונית הררי). הפרויקט, הכולל תצלומים, מיצב ועבודות וידיאו, מטפל בדרכו הייחודית וההומוריסטית של מרקוס, במפעל הזיכרון וההנצחה בכלל, ובאתוס ההנצחה והגבורה בקיבוץ, בפרט. זוהי הפעם הראשונה שבה נוצר פרויקט אמנותי site specific מסוג זה, תוך התייחסות למיקומה של הגלריה, ולהיסטוריה של הקיבוץ.

ביד-מרדכי, הנושא את שמו של מרדכי אנילביץ', מפקד גטו ורשה, ישנם כמה אתרי הנצחה וזיכרון לקרבות ולדמויות, הנתפסים כסמלים לגבורה יהודית או עברית - מהמרד היהודי בגטו, בתקופת השואה, ועד לגבורה העברית ב"מלחמת ישראל". הרשימה כוללת את האנדרטה של מרדכי אנילביץ', שיצר הפסל נתן רפורט, המוזיאון "משואה לת"קומה", ואתר שיחזור הקרב נגד המצרים במלחמת תש"ה.

בפרויקט "פועל ההנצחה", שבאופן סמלי צולם בין יום השואה לימי הזיכרון והעצמאות השנה, יצר מרקוס בובות קרטון ברמותו, המחוות פשת לחייל, שכמו נלקח מתקופת מלחמת העו-

קועה בגרון אמי. דמעה קפואה על לחי אחותי הקטנה. כלימת אבי שפשט בגדיו והלך בראש מורכך/ להיירות".

אבל, כאמור, בצד כל אלה מתרחש גם נס השפיות, "מד השפיות" הוא קורא לזה, משל למי שמודר את מפלס מי המבול:

"בבשרי הנטרף/ אני מאכיל גוזלי שלי- וזה מדומים. לשווא אלמדם לעוף בשמים מאובנים/ ואגונן עליהם מפני נפשי הקודרת. אך אפילו כך אין הטרופ הורג מהמתר/ ועוד אפשר לנוע עם עין/ צמודה למד השפיות. פתאום נבקע הר הזרות/ אומלי המים חוצבים ערוצים/ לזרום אל נחלתך האבודה".

למרות כל זאת, ובמאבק כמעט סיופי עם העבר, אור גדול של תקווה וגבורה אנושית נובע מהשירה הזאת ומהספר הזה. שהרי מה יותר קל מאשר הייאוש. אבל כבוד האדם מנצח. זרע הכאב נובט וצומח לעץ ירוק, גדל- צמרת, של חיים ושירה. וזה בבחינת נס. ואם שמואל סוכה יכול - מה לנו כי נליץ?

הכתיבה היא שדה ההתמודדות עם הכאב: "מילים מצטוות להתייצב בימי"חיים, לה- תחמש על נייר בין/ זיכרון ושכחה/ עליהן להתקדם כשהאצבע על ההרק.../ אחר הכא- בים החותכים/ בחזה ובכטן ברדת המים/ מבין ירכי כתיבה/ מרממים-נקרעים/ מלחץ רציף - מגיח/ ראשו הזוער של שיר".

והנה גמול המאבק, גמול החיים, נס החיים הגדול של השירה הזאת:

"כפות רגלי היחפות/ מתייחמות במגען עם העפר/ החם. חשות ברטט/ הגבעולים, עד שלבי מנתר משמחה/ כגוול לקראת טיסת הסולו/ הראשונה".

עלי אלון